

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИЦИ:

Јереј Јован Јеремић и Сава Петровић.

У Новом Саду у недељу 30. јануара 1894.

ИЗЈАВА.

Шоводом тим, што се већ од подуже времена у новосадском локалном листу „Стража“ систематично дражи против моје личности, шта више подваљују ми се прости кривични чини, а с очитом тенденцијом, да се моме положају и угледу квара нанесе, и народ српски, који је духовном старању моме поверен, барем онај део, на који исти лист уплива има, од мене одврати, — а и поводом тим, што су неки листови српски и страни донели ту вест, као да сам се одважио против истог листа преску парницу подићи; част ми је овим путем једаред за свагда изјавити:

1. Да као врховни старешина овопрдјелне православне српске цркве, сматрао сам до сад, а сматраћу и од сад за своју свету дужност, да и у оваковој по мене лично тешкој напасти сљедујем основним

правилима и захтевима моје свете цркве, те да неотпочињем ни с ким из политичких узрока потичућу личну борбу, нити да у таквој борби враћам зло са злим, него да по својој архијерејској дужности, молим се Свевишњем праведном судији, да и заблуделе синове поверене ми пастве духовне освести и грехе им опрости. Према овом становишту које се ничим поколебати неда, изјављујем да ни сада ни у будуће нећу се ни са којим листом — ма како угледан био — упуштати у јавна разлагања и полемике, а тако исто нећу ни изгреде, грдње и нападаје јавних листова, оним путем, који је прописан у закону о слободи штампе, т. ј. путем јавне расправе пред поротом тужити.

Но и без обзира на горњу моју по дужности и чину опредјелену полазну тачку, не могу сматрати да би било новинар-

ска дискусија, било јавна расправа пред поротом, служила асанирању јавних одношаја духовном старању повереног ми народа, или да би служила одклоњењу оне сенке, која из овакве борбе између Архиепископа и једног дела пастве му, на унутарње одношаје саме цркве неминовно пада. Небих могао као духовни отац и старешина одговарати пред својом савешћу, кад бих сам, ма и најмањег повода дао, да због заслепљености и страсти неколицине, изложим јавној осуди одношаје свих припадника старању поверене ми свете цркве.

2.) Као грађанин пак уставне државе исповедам, да се моја грађанска част онаквим средствима, као што их горепоменути лист употребљује, окаљати не да, јер сам ја свој по милости Божијој већ доста дуг век као грађанин ове државе провео часно и поштено, уживајући ретко одликовање свих својих суграђана без разлике вере и народности, те данас као стар човек немам се бојати, да ће ме пред мојим суграђанима окаљати моћи људи и листови од јуче, које нити ја познајем, нити они исте знају, који су са мном век провели.

Но и ако се за своју грађанску част бојати немам, то ипак као верно-одани поданик устава и закона ове државе, а с погледом на то, да ми се од стране горњег листа таки чини приписују, који се са кривичним законом косе, и погледом на то, да је за установљење тих чина, и из истих проистичуће кривице редован кр. суд надлежан; то позивам сваког ко из мога дугог живота ма за какав било кривичан, било преступнички чин зна, да ме моме надлежном суду пријави, а ја ћу за свако своје дело већ по дужности грађанској пред судом одговарати.

У Карловци, 21. јануара (2. фебруара) 1894.

3.) У погледу брошуре под насловом „Offenes Schreiben an Seine Excellenz den k. ung. Cultus Minister Grafen Albin Csáky,“ — која се крајем прошлога месеца, као што чујем, по Н. Саду разносила, и којом се познати Др. Јован Грујић као виновник свих нападаја против моје личности јавно приказао, — у кратко ми је приметити само то, да је иста личност целом народу српском са прошлости своје довољно позната, те да сам дужан оном достојанству које по милости Божијој, по љубави народа мога и по поверењу Њег. ц. и апостол. кр. Величанства на себи носим и заступам, неупустити се са истим у буди какву јавну борбу.

За што пак исти моју личност толико напада, и шта су побуде његовој работи, то ће сваки лако увидити и протумачити моћи, кад прочита овде, на крају ове изјаве штампано му *писмо*, које је на мене управио и које јавности предајем, по на које нисам за вредно нашао одговорити му, и тиме дао му несумњиво познати, да понуђену ми услугу не примам, и са презирањем од себе одбијам.

Нека по садржини тога писма, а познавајући целу прошлост тога човека, сваки, који зна објективно мислити, био пријатељ или непријатељ пресуди, може ли поднисани, као великодостојник, који стоји на челу овопредјелне српске православне цркве, са оваким човеком пред пороту изићи, и пред лицем целе земље с њиме парбити се, а да се о свој положај, углед и достојанство не огрешу?

Ја држим, да то чинити не могу и не смем, него да морам са истом индигнацијом бачену ми рукавицу одбити, са којом сам у своје доба уз наплату нуђено ми пријатељство презрео.

Георгије Бранковић с. р.

Архиепископ карловачки,
Митрополит и Патријарх српски.

Прегис писма Др. Јована Грујића, што га је на преузв. г. Георгија Бранковића, Патријарха српског управио.

Ваше Високопреосвештенство!
Молим, да би имали милост дозволити, да поздравим Вашем Високопреосвештен-

ству не само ступање на престо српске патријаршије, него и данашњег св. Ђорђа, и да целивам св. десницу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ваше Високопреосвештенство!

Двадесет и две године јавнога рада вежу мене за престо српске патријаршије. Лист „Српски Народ“ — основао је упокојени памети вечне, патријарх Самуило 1868 год. Његова је помоћ била велика, и поред његове помоћи обвезали су се сви тадашњи епископи 20 предбројника годишње плаћати, по чим је патријарх Самуило преминуо, осим пок. епископа Никапора, ни један други *после по године* ни крајцаре не приложише.

Покојни патријарх Герман давао је 100 предбројника и 100 фор. месечно; исто тако и данашњи администратор Његово Високопр. г. епископ Василијан, као Администратор српске патријаршије *редовно 200 фор. месечно у свему.*

Какву намеру и програм Ваше Високопр. има не знам, — али сам уверен да ће и Цркви и Народу од користи бити.

Ја се неусуђујем моје јавно суделовање Вашем Високопреосвештенству даље наметати; по усуђујем се само **МОЛИТИ** за МИЛОСТ.

5./V. 1890.

Пре свега усуђујем се Ваше Високопр. позорним учинити, да се не даде ни од кога наговорити *да нов лист оснивате.* Нов лист ужасно **МНОГО** кошта!!! — а пеће к' цели водити! —

Налази ли Ваше Високопр. за целисходно да *tacite* мој лист са 200 фор. месечно подпомаже, по себи се разуме, да ће *радна интенцијама* Вашег Високопр. подпуно одговарати. Нико се пападати пеће!!

Неможе ли Ваше Високопр. као Патријарх то чинити, или имате ли друге интенције целисходније; онда би молио, да **ме до 1. Октобра** само подпомогнете. То би било свега четири месеца; цела жртва са којом се са патријаршијом растајем била би 800 фор. (Осам стотина фор. а. вр.) До тога све би моје ствари тако уређене биле — да би сваки даљи ток живота мога нормалним путем ишао.

По г. Дру Ружићу, кад за добро нађете, молим известите ме. Он је био мој ученик, а зет је Вашег Високопреосвештенства.

Целивајући свету десницу одани

Др. Ј. Грујић с. р.

НА СВРШЕТКУ СТОТИНИТЕ ГОДИНЕ

СРПСКОГ ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ УЧИЛИШТА У КАЛОВЦИМА.

Сто година! Много је и рећи, а колико се тек много шта шта у толиком времену може учинити и не учинити на културно-просветном пољу једнога народа, а још више на развоју просветнога завода, као што је наше богословско училиште у Карловцима.

Благо народу, који учини колико треба; благо народу и онда, кад толико време не пропусти, да учини бар онолико, колико је учинити могао.

Кад би писали по наклоности к обичају, да неуспехе и неудаће своје приписујемо, скоро увек, неким спољашњим узроцима, удесу или и околностима изван наших домаћаја, и ми би све оно, што учинили писмо, а што нам је учинити требало на своме културно-просветном пољу, за последњих сто година, правдали таким узро-

цима, удесом и околностима, а бацили све то на плећа њихова. Но тиме би се огрешили о истину; а истину ваља увек признати и рећи. Ако не бива увек пријатна осећају ма којем, али је увек од лека и користи за опште добро.

Јер, тешкаће и самообмањивање, у извесним неуспесима, удесом и узроцима изван властитог домаћаја, и приписивање тих неуспеха *само нама*, може, донекле, да умирује и општу народну савест; може да нам и прикрије истиниту слику фактичности; може да нас привремено ослободи одговорности пред садашњицом; — али све је то на штету народну, његове просвете: цркве и школе. Све је то: „за један часак радости, хиљаду дана жалости“... Јер, осим опште народног губитка, који бива неминуовном последицом таквог самообмањивања

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

У животу народа, долази неумитна будућност, да суди прошлости; да скине вео и најгушћу завесу, коју је ова на своја дела и перад бацала у намери, да умири своју савест.

Ово важи за целокупан живот народа; по ми ћемо, служећи се правом суђења, које увек има садашњица над прошлосту, да, у оквиру овог чланка, посвећеног стогодишњици наше богословије, откријемо бар један део вела или завесе, која прикрива и оне узроке незадовољавајућем успеху у стогодишњици тој, које смо ми сами постављали као пречагу бољем и успешнијем развоју и напретку нашег највишег оностраног просветног завода.

Неумрли и велики митрополит **Стефан Стратимировић** основао је данашње богословско училиште у Карловцима. Његова благословена десница отворила је 1. фебруара 1794. год. двери просветног завода богословског цркви и народу; блажено око његово погледало је са великом надом у будућност њихову, а у помисли, е је основао училиште, које ће, прихваћено истом љубави од прејемника, да цркви даје до стојне служитеље, православљу ревне апостоле, а народу спремне и добре учитеље и пастире. Његово широко срце је много желило; његов велики ум је далеко гледао и машао.

Цркви и народу дати богословско училиште, па у оно време, значило је цркви дати крила, а народу вида.

Велико је дело учинио неумрли митрополит Стратимировић, отац српске школе и интелигенције, највећи добротвор оностране српске просвете; највећи поборник цркве му и православља.

Велико дело, које ће векови, док их Српству буде, спомињати са ускликом:

Слава неумрлом и великом митрополиту Стефану Стратимировићу!

Дело митрополита Стратимировића требало је прихватити, наставити, допуњавати. Јер за цркву и народ су у времену и са временом све нове потребе настајале, а богословско училиште је имало те потребе подмиривати. А да их подмири, ма и релативно, према захтевима сувременог просветног напретка у друштву, пре свега је

морало и оно за тим напретком корачати, ма и у извесној дистанцији и удаљености од ње; у колико су то дозвољавала средства, која су нам и тада на расположењу могла и требала да буду.

Но тако није било. А није било не за то, што то нису дозвољавали узроци изван нашег домања, него за то, јер после Стратимировића није било више — Стратимировића. . . . Но тако је могло бити, да је увек било Стратимировићеве дарекљивости, љубави за просвету, и старања за — богословију.

Нека нам опросте блажене сени наших митрополита и епископа, нека нам опросте у име истине. Не мислимо тиме одузети ни зрачак сјаја од њихових заслуга за цркву и народ, које делима и родољубљем својим стеклоше, ма у којем другом правцу рада њиховога у цркви и народу. Слава сваком од њих — а доста их је — који живот и рад свој посветили цркви и добру народном. И молим их још једном, да ми недостојноме опросте у име истине, ако истину кажем: да се богословији нису сви — ни кад су могли, ни колико су могли — одужили.

Имали су блага, а имали и времена. И признају, да су и благо давали и време улагали на другим странама народно-црквеног живота и његових потреба; али не ми и они опросте истину, ако истину кажем: да им је многима богословија и њезин напредак био далеко од бриге и старања.

А да л' је то оправдано било? Да л' су остале потребе народа и цркве захтевале, да им се жртвује све, па и на рачун богословије, што значи: на рачун образовања свештенства? Нису. А је ли то захтевао какав неодољив утецај „изван домања нашег“? Није. Напротив имамо доказа, да су ти утецаји више бриге водили о образовању нашег свештенства, него ми сами. Дакле? Истина је: да у погледу напретка богословије у то доба нисмо учинили све оно, што је потпуно било у домањају нашем да учинимо. Не ћемо даље.

Ево нам народно-црквеног сабора од г. 1864/5. Установама, које је тај сабор донео, а које су највишим рескриптом од

10. авг. 1868 г. ступиле у живот и почеле се оживотворавати, мислило се богословију подићи на извесну висину сувремених захтева; дати јој нова живота, полета и свега што је једној богословији потребно.

Постављена је виша квалификација за ступање у богословију; установљене стипендије за кандидате професорске; ови се послали у Русију; неки се и вратили; дођо-смо и до неких студија, до неке дисциплине. Нешто се почело; али на брзо, не да се за-стало, него се строглавце пошло и натраг.

Каква брига, какво старање, какав ства-ран рад око реорганизације наше богосло-вије беше од рескрипта до г. 1890.? Ре-ците сви, који о томе рећи знате, и ваш ће суд много строжији бити, него суд, којег изричемо ми.

Установе рескриптуалне у погледу при-мања у богословију изигравале се en gros; а остале установе? Нису се изигравале, него просто исмевале, игнорисале. И кад се професорске катедре испразнише, нешто услед загушљиве атмосфере у „Сиону“, а нешто, биће, и услед примамљивости бач-ких протопресвитерата, — попунише се љу-дима, којима је самима чудно морало бити, да професорима богословије, па још реор-ганизоване, постадоше. Не беше ни то до-ста. И поједине студије бивших професора одбацивале се, да се замену старим ша-блоном. За набаву професора, какве је на-родно-црквени сабор г. 1864/5. зажелио и за цркву потребнима пронашао — кад се већ пре њега није имао тко на то да сети —; за образовање нових професор-ских кандидата, за успех у богословији и т. д. и т. д. тко се брињу? Eheu, jam salis! Не маримо много о томе добу наше богословије говорити, јер би можда и ова хартија поцрвенила, као што смо црвенили сви, кад читасмо трећи извештај о богослов. училишту нашем од год 1892.

Па је ли свему томе узрок и кривица у спољашњим одношајима и околностима изван наших домањаја? Је ли, дакле, наша богословија у својој стогодишњици тако мало напретка показала за то, што је тај напредак пречио неко трећи, а не ми сами? Зар кривац свему томе не беше баш у цркви, у народу? . . .

Опростите ми сени митрополита-патри-јараха, администратора митрополије и оста-лих епископа из тог доба, што овако питам и зборим, ал' је цркви и народу једино спас, ако до истине дође, а истина је та: да вама богословија не беше чедо мило, већ пасторче јадно и мрско. А да тако не беше, друкчије би било. Јер кад је све-штеник у кући, кућа је светла, па ма како извап куће било. Али за богословију нашу не беше од сабора 1864/5. до 1890. све-тиљке у народу ни кандила у цркви. Сама себи беше остављена, а по декад баш у главу бијена.

Г. 1890. би сретно изабран за патри-јарха: Његова Светост, преузвишени г. Георгије Бранковић.

И ако је богословија за Његовог па-тријарховања завршавала своју стогоди-шњицу, и ако смо ми томе добу тако близу, — на основу онога, што је учињено, што је тако очигледно, смело можемо и мирне савести, а веселе душе и поносна чела рећи и написати: да је стогодишњица наше бо-гословије имала три светла момента, а та су: оснивање богословије, реорганизација у рескрипту од г. 1868 и реорганизација богословије на — делу; а да су им пред-ставници: неумрли митрополит *Стефан Стра-тимировић*, народно-црквени сабор од г. 1864/5. и данашњи преузвишени патријарх Његова Светост *Георгије Бранковић*.

* * *

Па зар и у томе тројству светлих мо-мената у стогодишњици наше богословије; зар и у том тројству представника стого-дишњице те, није јасан и видан доказ ко богословији нашој напретка даје и дати може; ко му га, дакле, и спречити може?! Зар у томе није потврда наших речи, да застоју или опадању наше богословије ни-кад не беше кривац и узрок изван цркве и народа?

Спустимо завесу. Даља будућност нек ју подиже сасвим. Задовољимо се и овим, јер и у томе је истине, за наук, довољно. Истина је у томе: да је богословији кар-ловачкој митрополит-патријарх и отац и мајка; да је у његовим рукама судба ње-зина; да јој народно-црквени сабор наш

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

многу помоћи може, намицањем материјалних средстава.

WWW.UNILIB.RS

* * *

Навршило се 100 година богословији нашој. Светлом почетку те стогодишњице, тек је одјека јасног дао свршетак њезин. Зар за то: јер је Кулшина тек Кулшинац разумео? . . . .

Ма за што било, истина је: да нам богословија од г. 1890/91 корача напред, да је на путу, да учини оно, што је њоме велики основатељ њезин цркви и народу дати и осигурати хтео. Тако ће и бити, ако Бог даде а ми ушчинимо своје.

Јер ваистину, кад погледимо данас богословију нашу, која нам је до јучер цвела, кад погледимо вредне пчеле просветне нам данас кошнице те, професоре на челу са ректором; кад нам око пређе преко лепог броја богослова; кад срачунамо бригу и старање у погледу кандидата професорских, каквих већ данас имамо, по разним вртовима науке по свету; кад помислимо, шта ли ће се све урадити моћи, кад све то сложено прегне на рад и кад се свима намакну средства за рад, а осигура воља и истрајност у раду; кад богословији још дамо потребну организацију и сва потребна средства за успешан развитак њезин; ректору ректорско, про-

фесору професорово, а кандидатима свештеничким достојну перспективу свештениковања, — онда, на свршетку прве, а на почетку друге стогодишњице богословији нашој, можемо веселије погледати у будућност њезину, и будућност цркве и народа чија је, — *јер на престољу српског патријарха жезлом св. Саве управља, у мом Стратимировића умује прејелник, којем је богословија оно, што је била и основатељу њезиноме, што је школа српска била — творцу њезиноме.*

Његовој Светости, преузвишеноме патријарху Георгију Бранковићу пак, молимо у Бога здравља и живота, да узмогне другу стогодишњицу богословији нашој отпочети делом ума, духа и срца Стратимировићевог; *да другој столетници њезиној буде Он, што је првој био неумрли Стратимировић.*

А богословији нашој желимо, да ју од сад увек греје љубав и негује старање са престола патријаршког, *јер у тој тонологи, у томе старању, само, моћи ће: цветати и напредовати, а цркви и народу давати учитеље и пастире, који су му тако потребни, и који ће му увек требати.*

Са том жељом поздрављамо нашу милу богословију на прагу друге јој столетнице, а с молитвом на Бога, да ту жељу благослови и испуни!

Ј.

О верском васпитању деце, рођене у мешовитим браковима, и ван брака, и о верском прелазу из једне у другу веру, у Аустро-Угарској.

Написао Д. Руварац.

У Аустрији и Угарској постоје посебни државни закони, који говоре о верском васпитању деце, рођене у мешовитим браковима и ван брака, и о верском прелазу из једне у другу веру.

У Хрватској и Славонији нема пак посебног државног закона, који говори о верском васпитању деце, рођене у мешовитим браковима и ван брака, а о верском прелазу постоји посебан државни закон само за прелаз из римокатоличке у коју другу хришћанску веру. У њима важе и дан данас за верско васпитање деце, рођене у мешовитим браковима и

ван брака, разни царски интимати и дворски декрети, и то које из прошлог, а које из овог века.

Како има доста наших **свећеника**, који не знају, како треба поступати са децом, рођеном у мешовитим браковима и ван брака, и при прелазу из једне у другу веру; а не знају с тога, *што до сад још нигде није у целини на једном месту наведено било*, како имају у разним односним случајевима поступати — ради смо, да овде наведемо како треба поступати при свима случајевима, који се могу догодити како при рођењу деце из мешовитих

бракова, тако и ван брака, а тако исто и при прелазу из једне у другу хришћанску веру.

I. У Хрватској и Славонији.

§. 140. грађанског законика гласи: „Закони политички установљују, у којој вери има се одгојивати дете оних родитеља, који нису једне вере, и у којим годинама има дете право прећи у веру, различиту од оне у којој је било одгојено“.

Дај да видимо, какви су данас важећи у Хрватској и Славонији политички закони у том погледу.

По „*толерант-патенту*“ цара Јосифа II. од 2. (13.) октобра 1781 г. и XXVI. законском чланку угарског сабора од 1791 г., ако је законити отац римокатолик, а мати некатоличкиња, то се сва деца (и мушка и женска), рођена у браку, *морају* крстити и васпитати у римокатоличкој вери.

Ако је законити отац некатолик, а мати римокатоличкиња, то се сва мушка деца, рођена у браку, *могу* крстити и васпитати у некатоличкој (очиној) вери, а сва женска *морају* у римокатоличкој (материној).

Некатоличком супругу слободно је, да пре венчања, на писмено пред два сведока потпише и да од себе римокатоличком жупнику уверење ил изјаву, да ће сву децу (и мушку и женску), рођену у браку, дати крстити и васпитати у римокатоличкој вери. Таку изјаву може дати и после венчања, пре ил кад му се роди извесно мушко дете, за сву, ил само за једно мушко дете, и така изјава има се приложити протоколу венчаних.

Који некатолик једном да од себе таку изјаву, *тај после од не не може одустати никако*, и докле му је год супруга римокатоличкиња, мора допустити, да му се и мушка деца крсте и васпитају у римокатоличкој вери. Једини је изузетак, ако није таку изјаву дао пре венчања, већ после и то само за једно извесно (мушко) дете.

У погледу таквих изјава написао је г. *Ј. Свирчевић*, у 12. бр. „*Гласника* бискупије ђаковачке“ за 1892. г. чланак, под насловом: „*Поступак при мешовитој женидби*“, за који треба да сазнаду и наши свећеници, те према њему да поучавају своје парохијане, који су накани узети римокатоличкињу за супругу, да се чувају, *да не дају од себе никакве из-*

јаве, односно да не склапају онакове уговоре, о којима се говори у истом чланку.

У истом чланку рекло се и ово: „— — — — када буде (жупник) видио, да је свако одговарање без успеха, пристати ће на (мешовиту) женидбу, ако буду заручници склопили међу собом писмени *уговор*. Велимо „*уговор*“, а не „*реверз*“, јербо се последња реч, као по некатоличку странку *одиозна*, не сме употребљавати. (Види дијецезанску окружницу бр. 253. од 1870. г.)“

„У томе уговору заручници се обвезују и обричу: да ће *сву* децу *обојег* пола у цркви *католичкој* дати крстити и у истој вери одгајати“.

„Ваља пако при том изрично споменути, да је овај уговор само онда потребан, ако је, као што је у случају и наглашено, заручник *некатолик*. Јер ако је заручник католик, а заручница *некатоличкиња*, онда нити је какав уговор, нити обећање об одгоју нужно, јер се у овом случају морају и онако сва деца крстити и одгајати у католичкој цркви, као што то прописује зак. чл. XXVI. од 1791. г. и превиша решидба од 25. марта 1844. г. Ови пак прописи вреде за Хрватску и Славонију и данас“.

„Уговор је дакле нуждан само код заручника некаталика, а он је као што рекосмо, барем код нас, и довољан, јер и грађански закони ваљаност његову признају, а цивилна област је дужна пазити, да се уговор и врши. Сведочи то: превиша решидба од 9. липња 1842. г. и аустријски грађански закон у §. §. 140, 861, 864, 849, 873 и 878., где је говор и *о погодбама у оштите*.“

„Уговор се саставља по прилици овако:

50 нов.
биљег

Потписани Н. Н. заручник и Н. Н. заручница, овим се свечано међусобно обвезујемо, да ћемо сву нашу децу без разлике пола, којом Бог нашу женидбу благоизвољно буде, у католичкој цркви крстити дати и у католичкој вери одгајати. У Н. — — —

Н. Н. заручник
Н. Н. заручница
Н. Н. сведок
Н. Н. сведок

Видно Н. Н.

жупник.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Разумје се по себи, да се жупник сам не сме у уговор мешати (!), т. ј. нити га смије саставити нити писати, него заручнике једино напутити (!), да га саставе, а он ће се на готовом уговору само потписати, као што се ево види и на формулару“.

„Овако састављени уговор носи се кр. котарском суду, да га он легализује.“

„Догоди ли се после, да муж не држи уго-

вора, него н. п. рођену из брака децу крсти у цркви своје вере, тада ће или мајка сама (католичкиња), или што је боље жупник, тај прекршај уговора пријавити котарском суду, који је дужан кривца прогонити ради *ирестуика уговора*. Само се по себи разуме, да ће жупник у исто доба пријавити ту повреду и своме ординаријату“.

(Наставиће се.)

ПРОПОВЕД НА СВ. ТРИ ЈЕРАРХА.

Од Милана Попадића, пароха у Војци.

„Такв да просектитеса свкѣткѣ вашѣ предѣ человекѣки, ѣкѣ да видѣтѣ ваша двѣрѣа дѣла и прославѣтѣ Оца вашѣго ѣже на небесѣхѣ“. (Мат. V. 16)

Б милошћу божјом здрави дочекасмо, да прославимо успомену великих учитеља и служитеља православне Христове цркве „Три Јерарха“: Св. Василија, Григорија богослова и Јована Златоустог. Та се три славна имена, у којима су оличене и спојене три највеће врлине хришћанске — данас једним венцем славе овенчавају. То су три велика ума једном славом овенчана; то су три јарка сунца на једном небу славе божје.

Као што три сјајне звезде на небу својом светлошћу осјавају онај горњи свет небесни, тако исто и ова три имена светитељска светлошћу свога живота и науке своје осјавају овај свет земаљски, свету цркву нашу, православне хришћане, тако, да је ова светлост видело нама и ми видимо њихова добра дела и слаavimo Оца нашега, који је на небу.

Живот, дела и рад њихов врло је опширан тако, да би се доста времена захтевало, да вам све то саопштим. Али ипак, да појмиме заслуге данашњих светитеља за Христову цркву и да их ценити узможете, држим, да ће и ово довољно бити, што ћу вам казати.

Св. Василије био је архијепископ у Кесарији Кападокиској у М. Азији. Као поглавица цркве св. Василије развио је сву своју ревност за славу Христову, за утврђење православне вере и за успостављење реда у цркви, а добродетељи у народу. Св. Василије за целога свога живота трудио се, да што већма улепша

спољашњи сјај св. богослужења. А у целом своме том раду у корист свете цркве и људи, такову је обилатост развио, да га је св. црква назвала: „Василијем великим“. Па величајући га у својој вечерњој стихири поји му: „*радѣисѣа церковное свѣтило Василије премудре и столпе непревратный*“. Св. Василије написао је многе књиге, а написао је и једну литургију, која се недељом уз часни пост служи и која се зове: „Василијева литургија“. За спомен смрти његове, црква га слави сваке године 1. јануара.

Григорије богослов био је друг св. Василија. Прво је био владика у месту Сасиму, а за тим после некога времена буде постављен за архијепископа у Цариграду. Он је написао многе књиге, а са истом ревношћу, као и друг његов св. Василије, чувао је чистоту вере православне, чувао је цркву Христову од нападаја непријатељских, и одважно бранио је науку њену од јеретика, који не исповедаше св. символ вере онако, како то св. богодухновени оци на васеленским саборима утврдише и православним вернима на сачување предадоше. Св. црква славећи св. Григорија у својој вечерњој стихири поји му: „*радѣисѣа чме небесный, архіерею превеличайшій Григоріе богослове*“. За спомен смрти његове црква га слави сваке године 25. јануара.

Св. Јован Златоуст, архијепископ цариградски, одликовао се својим свестраним знањем науке Христове. Ово своје високо знање исказивао је он у својим дивним беседама, које је написао и народу говорио, учећи и утврђујући га у св. вери Христовој. У својим беседама подизао је ум човека к' Богу, а душу и срце његово потетицао је, да извршава дужности,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

које човеку прописује црква, држава и сама сопствена савест његова. Са ове велике речитости св. Јован назван је „Златоуст“. Св. црква величајући га у својој дивној вечерњој стихири поји му: „**РАДЪСА ЗЛАТОСЛОВЕ ВСЕЗЛАТЫЙ ІѠАННЕ, ПОКАЛНІА ІАСНЫЙ ПРОПОВѢДНИЧЕ**“. За спомен смрти његове св. црква наша слави га сваке године 13. новембра.

Ова три светитеља као великодостојници, — као јерарси црквени и као велики учитељи народни, сав свој свети живот, све своје силе посветили су на то, да користе св. цркви и свом народу, да одрже св. цркву Христову на оном темељу, који јој је положио божанствени основатељ њезин Исус Христос; а да народ свој, ту живу цркву Христову, науче правој вери, и да веру ту Спасову укорене у срца својих верних хришћана.

Данашњи угодници божји трудили су се целога свога живота да улењају и сјај спољашњег богослужења, па су св. Василије и Јован Златоуст у тој цели написали и службе у славу божју и предали хришћанима да њима служе Богу и величају име божје. А и са својим добрим делима и богоугодним животом, данашњи угодници божји оставили су лену и свету успомену у хришћанима.

Да, света је њихова успомена међу нама и данас. Св. црква наша с поносом и усхићењем слави ове светитеље данас, а славиће их увек и свагда. Слави их црква наша, јер беху архијереји па понос и дику Христовој цркви, јер беху узор стаду свом и својој пастви; слави их сваке године у опредељене дане, јер и они прославише цркву, те је светило њихово било видело пред људима, па су људи видели добра дела њихова и прославили Оца на небесима.

Али при крају XI. века, за време цара Алексија Комнина, заподене се распра међу хришћанима у Цариграду о том: који је од ова три светитеља већи и важнији.

Да би се распра утишала, црква је наредила, да се сва три светитеља, као једнаки поборници св. цркве и равно-велики учитељи народни: св. Василије велики, св. Григорије богослов и св. Јован Златоуст, поред засебног слављења, славе и заједно, те установише данашњи празник: „Три Јерарха“, који црква наша сваке године на данашњи дан 30. јануара прославља.

Познато вам је, љубазни хришћани, да нам сваки светитељ и сваки угодник божји даје својим животом и делима најбољи пример како и ми треба да живимо и своја дела удешавамо, како би се и ми што већма приближили Богу и своје опредељење постигли, а то је: како би се и ми спасли.

Данашњи угодници божји дају нам својим животом пример правог и истинитог хришћанског живота, живота, који нам божанствена наука Христова прописује. А својим делима данашњи угодници дају нам пример безграничне љубави према св. цркви и вери Христовој; дају нам пример узајамне љубави хришћанске.

Па с тога по примеру данашњих угодника божјих имајмо и ми, љубазни моји, љубави према св. цркви, према вери нашој православној, та ће из те наше љубави, као из богатог извора, сва друга добра дела, као бујни потоци потећи. Укоренимо у срце наше чисту љубав и приврженост к цркви нашој, па ће онда свим друкчије и боље бити него што је данас. Онда ћемо видети више дечице наше у храму божјем, како као анђелчад у стихару, са чираком у руци, на служби божјој стоје и Богу се моле. Онда ћемо видети и младиће и девојке, где побожним стајањем и молитвом у св. храму у душу своју и срце усађују оне врлине, које младост украшавају. Онда ћемо видети и више родитеља у св. храму божјем, него данас, где се Богу моле, да их укрепи, да им здравља даде, да се могу бринути о својој породици, да могу васпитати своју децу и сваком их добру научити.

А сви ћемо из св. храма нашег понети то тврдо уверење, да Бог никад не заборавља таког човека, који му се искрено моли, да ће Бог сваком добро дати, који у своме срцу науку Христову носи, ко по примеру светитеља и угодника божјих истинито хришћански живот проводи.

Наука је Христова на срцу човечјем основана, она управо оно учи, што је усађено у нашем срцу и у нашој души. Па с тога владајмо се по науци Христовој. Пре сваког дела нашег запитајмо се, шта наука Христова вели, шта нам у том случају чинити ваља? Па ћемо видети, да се срце наше потпуно са науком Христовом слаже, само одбацимо злу вољу од себе, јер је зла воља онај мутни поток, из

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

којега страсти теку, које нама бистре појмове замуће, очи заслепе, срце окамене.

Велика би срећа, радост и утеха била за све нас, када би се трудили, да, колико год више можемо, по примеру данашњих угодника, прави хришћански живот проводимо, да љубимо св. цркву нашу и лепу веру нашу прадедовску, а у св. цркви да се научимо љубити друг друга, па да тако задахнути једном мишљу, једном љубављу и искреношћу, — свагда чисто срце у недрима нашим носимо. Ту би онда био благослов божји на нама, ту би био напредак општи, ту би било спасење народно. А што је кадро једнога човека сретним учинити, то је кадро и целу једну породицу, целу општину и цео један народ усрећити и унапредити. Па с тога, љубазни моји, уздигнимо очи наше к небу и помолимо се данашњим св. јерарсима, да се својим топлим молитвама моле за нас милостивом Богу, да нам здравља, моћи и снаге подари, да с вером и љубављу, док смо живи овде на земљи, дочекујемо данашњи празник, а да св. цркву нашу и лепу веру нашу православну љубимо и живот наш по на-

уци Христовој, као и данашњи угодници — проводимо. Треба даље, да се по примеру данашњих угодника божјих трудимо и да сваки поједини од нас, колико год можемо настојавамо, да уздигнемо сјај св. богослужења нашег, да сложено и громко, као браћа сви у св. храму божјем у славу божју појимо и име божје славимо. Св. црква, св. богослужење и наше дивно православно појање Србина је одржало, у радости га је још већма уносило, а у тузи и жалости свагда крестило и тешило.

Камо лене среће Србинове, да младеж наша, та узданица наша, у место што за време св. богослужења у храму божјем у недељне и празничне дане проводи време у беспослици, — долази у свој храм, па да изучивши дивно појање црквено, својим сложним појањем увеличава сјај св. богослужења нашег!

Онда би то мене као вашег свештеника уверило, да је још жива вера у Србина, да Србин љуби своју св. цркву, која га спасава. Тада би се засветлила и светлост наша пред људима и људи би видели добра дела наша и сви би ми прославили оца нашег који је на небу. Амин.

ХРИШЋАНСКО, А НАРОЧИТО ПРАВОСЛАВНО МИСИЈОНАРСТВО У КИТАЈСКОЈ ЦАРЕВИНИ.

Саопштно Владимир Димитријевић, студент богословије.

(Наставак.)

Протестанство је у своме зачетку, у 16 и 17 столећу, врло мало могло учинити за спољашњу мисију. Оно се мораде још бринути за свој лични опстанак, а не имађаше баш ни материјалних, па ни моралних средстава за тај посао. У осамнаестом столећу и тај се живаљ из дана у дан све то силније креће, тако, да је то у наше доба један голем развој, коме се човек мора дивити. И ако протестанти немају својих калуђерских и калуђеричких редова, али они имају у ту сврху до 70 главних удружења, са читавим безбројем споредних филијала, који на обраћање незнабожаца приносе скоро горостасне жртве. Годишњи издаци целога тога апарата износе до 30 милијуна марака (скоро *пет пута* толико, колико у исте сврхе жртвује римска црква), одакле издржава до 3000 мисијонара са 25.000 помоћника, 1000

сталних народносних свећеника и око 2000 мисијонарских постаја! — Но како је тешко „правити проселите“ (обратити незнабошца у хришћанску веру), можемо закључити и отуд, што је протестанство, крај свеколиких својих толиких жртава и таквих напрезања, до сада могло обратити тек око 2¹/₂ милијуна незнабожаца.*

Протестанти су почели да шаљу своје мисијонаре у Китај тек првих година нашега столећа. Први беше неки *Morrison*, који 1807. дође у Кантон, па ту отпоче свој посао са учењем језика и преводом св. Писма. Но од њега беше вештији Немац *Gützlaff* (1826),

* Осим лутеранске, калвинске, англиканске и пресви-теријанске цркве раде много па томе пољу и разне протестантске секте, а нарочито браћа наших Назарена: херихути, методисте, баптисте и индипендентисте.

који је наурио био да Китајце преводи у лугаранство помоћу самих Китајаца, и он оснује у ту сврху „*китајско удружење*“. Али у то удружење ступаху и нездравии елементи, тако, да се после смрти оснивачеве (1854) срушила и сама зграда. Али се с друге стране указа чудна нека појава. Китајски учитељ, *Хунг-Сиу-Чеуен*, удари темељ једној фанатичкој секти хришћанској. 1833 упозна се он са протестантским мисионарима и хришћанским еписима, 1837 имађаше у тешкој некој бољетици хришћанско-религијозна привиђења (визије). 1843. ода се са свим изучавању хришћанске науке, а 1844. оснује секту — мешавину национално-хинеских назора и обичаја са аријанством, а име јој даде: „*друштво поштоватеља Божјих*“. Имађаху крштење, крвне и бескрвне жртве, многоженство и празноваху суботу; у св. Тројици само је Отац — Бог, и не сме се сликати нити приказивати у виду кипа, са чега рушише све римокатоличке кипове и незнабожачке идоле; *Сиу* је млађи брат Христов, и послат је у свет, да га ослободи заблуда и злих врагова (мрске Манџу-династије, која је још пре 200 година прогнала националну Минг-династију). И ова се конфузна секта распростирала нагло, као какве поплава, ширећи библију старога и новога Завета, песме; молитве и списе ради поучавања

народа у хиљадама хиљада примерака. На скоро, па је цела половина огромнога царства китајскога припадала тој секти. Шта више, латише се они чак и оружја, те већ 1853. год. крвавом руком, срљајући напред преко безброј лешева својих противника, заузеле и саму другу престоницу „Царства Средине“ Нанкинг, древну резиденцију династије Минг! *Сиу* се пење на владалачки престо, и назива се *Тиен-ванг* — (т. ј. небеским царем), — ударена беше основа народносној *Тајминг-династији* (т. ј. општега мира). Уз *Тиен-ванга* буде по провинцијама понаменшано још десет вице-краљева, од којих онај на северу, *Јанг*, имађаше ванредно екстравагантне визије, називајући себе обећаним Параклитом, и причајући, како и сам Бог, као и Христос, имају жене, синове и кћери. Углед овога вице-краља беше тако велик, да му се и сам *Сиу* морао и тада покорити, када му је једном досудио четрдесет батина! Али када је он, тај високопарни *Јанг*, смерао да *Тиен-вангу*, довијеному *Хунг-Сиу-Чеуену* и сам престо одузме, тада је он свеколико терорисање *Тиен-ванге* платио главом; уморише га једне ноћи из потаје. Но крај свиколиких и иних политичких незгода рушење незнабожачких кинова, ширење јеванђеља и обраћање Китајаца у ту секту беше и даље главна брига *Тиен-вангова*.

(Наставиће се).

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Немиле појаве.) Присилени смо највишим интересом наше цркве, у служби којегга стојимо, да обележимо своје становиште у погледу две немиле појаве, које су против тога интереса, а које избише у поступцима протосинђела г. г. дра Емилијана Радића и Герасима Петровића.

У колико је поступак овога — читаоцима већ познат —, по квалификацији учина и по начину изведења, одвратнији, у толико је поступак онога злонамернији.

Првим је почињена и откривена симонија; а другим, поступком г. Радића, напуштен је сваки обзир и дужно реснектовање према највишој власти у цркви,

и одказано свако поштовање и дужно признање изборног чина, којегга св. архијерејски синод свршава у присуству св. Духа и помоћу Његове благодати.

Један и други поступак учињен је у похлепи за високим достојанством епископским.

Та похлепа, а особито изражена у таквим поступцима, као што су поступци означене господе протосинђела, мора се најодлучније осудити у сваком случају, била она ма у чијем срцу, ма у чијој тежњи.

Св. Григорије Богослов, св. Јован Златоусти, Амвросије Милански и други признати велики умови црквени, устежаху се, у своје доба, пријати и само свештештво, сматрајући позив свештештва, а како

www.srbijainfo.com
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тек позив епископски, „вештином над вештинама, знањем над знањима“.* А у нашој цркви било је,

данас светли пример такве хришћанске савести и великих отаца црквених скромности. Велик умом, богат знањем, украшен врлинама хришћанским а нарочито монашким, није осећао довољно снаге и одлучности, да прими високо достојанство епископско ни онда, кад је за епископа по св. синоду изабран и по светлој круни и потврђен био.

А г. Радић, а г. Петровић?! Они су најмање водили бриге о узвишености светог позива епископског, о дужностима „вештине над вештинама и знања над знањима“, а све прегоревали, и против црквених закона и дисциплине старали се само, како да што брже дођу до части и права високог достојанства тога.

Овај други је већ кажњен и до сад — и формално и материјално — и ако ће, држимо, његова кривица бити још предмет расправе и суђења и пред највишим форумом црквене нам власти. Јер поступак и учин је такав, да сенка с њега не сме пасти на цркву. Црква га се грози и у своје време изрећи ће над њиме и коначну своју осуду.

Суду цркве, њезине највише власти, подвргнут треба да буде и други преступник црквених закона и дисциплине, и — г. протосињел Радић. То је наше мишљење са становишта строго црквеног. Јер његов други меморандум, *после свршеног изборног акта*, противи се, осим осталог свега, канонима и дисциплини црквеној, као и догматичном учењу православне цркве о највишој саборној власти у цркви.

Ово рекосмо из једине побуде, а та је: *јер интерес цркве захтева, да се против таквих црквених преступника — егземплярно најстрожије поступи.* —р.—

* Sancti Patris nostri Gregorii Theologi, vulgo Nazianei oratio apologetica de fuga sua. Cap. XVI. „Cura animarum es ars artium“ —: τήν τεχνην καὶ ἐπιστήμην ἐπιστήμων.

— (За мандатара у будимској дијецези) постављен је високим решењем *Његове Светости узвишеног господина патријарха Георгија* архимандрит београдски *Платон Телечки*, дочим је досадањи тамошњи мандатар упућен као управитељ у манастир Грабовац, у будимској епархији. =

— (Г. *Никодим Лемајић*) патријарашки протосињел, постављен је за *привр. управитеља манастира Фенека*. У ново опредељење увео га је и манастирску му управу, по налогу, предао: протосињел и привремени управитељ народно-црквених добара г. *Гаврило Змејановић*. =

— (Потпомагање српских вероисповедних

школа.) „Србобран“ јавља, да се у Загребу знатно умножио број оних родољубивих Сркиња, које *сваки дан по један новчић прилажу на српску школу загребачку*. Тим начином, а и од других прилога, сакупљени фонд за српску вероисповедну школу износи сад на хиљаду форината. Ово нека послужи за углед нашим родољубима! — Исти лист саопштава, да је г. *Миша Анастасијевић*, кр. јавни бележник и адвокат у Винковцима, *поклонио* за спомен своје покојне јединице ћерке Зорке 200 *фор. фонду српске народне школе у Винковцима*.

— (Прилози на оправку цркве и торња у Српском Ковину.) Православна српска црквена општина у *Српском Ковину* (Ráczeve) обраћала се већ по четврти пут на српске општине и родољубе с молбом *ради прилога на оправку своје стародавне цркве и торња*, те је на ту цел до сад приложено свега 1238 фор. 04 новч. Но по прорачуну нужно је за оправку у свему 2820 фор., те према томе не достаје још 1581 фор. 96 н. а. вр. — Српска општина ковинска, износећи рачун о дојакошњим прилозима, моли по ново, да јој општине и родољубиви Срби притеку у помоћ, да би могла оправити и сачувати од пропасти свој стародревни храм божји, који је по горње Српство у будимској епархији од велика значаја. Добровољне прилоге ваља слати: *Ивану Симићу*, председнику општине, или *Максиму Лудајићу*, главном тудору и кр. умировљеном судији у Српском Ковину (Ráczeve).

— (Српски учитељски конвикт у Новом Саду) добио је у течају прошлог месеца трећу рату од 10 ф. од *Добротворне Задруге Сркиња Белоцркванска*; даље од г. *Др. Милана Максимовића* из Даља и другу рату од г. *дра Душана Миланковића* из Даља. Добровољних прилога од г. г. *Милана Поивојића* млађег из Ст. Бечеја: 10 ф., као дар о новој години; од *Николе Чирлића* из Ст. Футога 7 ф., као чист приход од три приређене представе; од *Добровоја Моловића*, пароха пришког, 7 ф. 10 н., што је скупљено у једном веселом друштву; од *Милана П. Павловића* из Вршца, цртача слика за жен. ручни рад, 5 ф., и од *Боке Маринковића*, властелинског чиновника из Даља 1 ф. — Свима овим приложницима нека је слава и хвала!

— (Пелагић — папин мисионар.) Пре кратког времена, изјавио је неки „високопостављени католик Хрват“, загребачком дописнику београдског „*Мир*“—а, о залуталом Васи Пелагићу ово: „Бога ми, од њега св. отац папа на истоку нема ревностијег и вернијег мисионара... он је атеиста само за то, да својим атеизмом одврати српски народ од садање му пра-

дедовске вере; *а кад се лиши ове, имаће ко да му даде другу*; за његовим атеизмом доћи ће назаренство, а за назаренством римо-католициштво. Он је најпрепреденији верско-политички пропагандиста западних покуда у Србији, — језуита да му равна нема. Ето, деценијама агитује као бесомучан речју и писмом; *направио се лудим, па комотно руши и разорави све, што је једном народу најсветије...* Мени је познато, *да се он обратио Риму још пре, него што је свукло архимандритско одело...*“ Колико ли наших, по томе, мисионара има и код нас! И плаћених и неплаћених... Међу последње бројимо оне, који не размисљавају о последицама својих насртаја на јерархију, и последицама — модерног либерализма.

— (Дивљаштво римских братрова у витлејемском храму) ма и накнадно, треба да упознаду и наши читаоци. За то саопштавамо допис о томе из *Јафе*, штампан у „Гласу Црногорца“, у којем се казује ово: „Овамо се догодио рђав случај, за који сте и ви можда чули по листовима, али ко зна како се описује, па хоћу да вам јавим како је у истини било. Један путеводитељ, који прати руске поклонике из Јафе у света места, и служи у руском палестинском благотворном општеству у Јерусалиму, по имену Нико Ђурић из Грбља, 14. окт. 1893. крене из Јерусалима за у Витлејем са два руска господина. Кад дођу у Витлејемску цркву, сиђу на мјесто, где се наш Спаситељ родио, и ту кано Руси побожни почну се Богу молити. Но ево ти сад несреће; у исто вријеме дођу *католички калуђери* с некаквим молбенијем, и чим ступе на врата од пештере, почну да вичу на каваза и на Русе увредљивим ријечима, да морају одмах из пештере изићи. Један је Рус био свршио а други почео да метати, и реку своје путеводитељу или кавазу, да им рече по италијански, да ће одмах изаћи. И каваз изиђе к њима, молећи их и говорећи, да ће сад одмах Руси да изиђу. А они разјарени почну на њега из малијех револвера пуцати, али га не довати ни једно зрно; у исти мах метну на њега руке, ухвате га двојица за руке а трећи га удари једнијем великијем кључем по глави, тако да остане крвљу обливен. У томе се стаде мучити, да довати револвер иза паса, и у томе отимању револвер пукне за пасом. Тада се они збуне, и он им се отме из руку; у том магновењу извади револвер и испали га најприје на онога, што га је кључем ударио, и сасне му га у прси, па почне друге да гађа, и сад су два мртва а један рањен. Одмах дође војска турска и ухвати га. Кад је то чуо руски консул, тражио је,

да му га предаду, али му га нијесу шћели дати, јер је био аустријски поданик, и тако га одведу у Јерусалим, и исту ноћ узме га аустријски консул. Испити се чине а католици су се узмутили; тражили су га да га убију. Још се не зна што ће њим бити. Чује се, да ће га послати у Тријешће, да га суде.“ — Коментар је излишан. ==

— (Исељавање у Америку.) У г. 1893. исељило се из Европе у Америку 475.649 душа, од којих пада на Аустро-Угарску 64.227, на Немачку 87.091, а на Италију 67.302 душе. Према исељавању у г. 1892. исељило се у Америку из Европе у прошлој години 55.119 душа мање, него у г. 1892. — А кад ће престати? ==

ЧИТУЉА.

— († Јереј Прокопије Миладиновић) *парох у Боботи и народни добротвор*, преселио се у вечност 4. јануара 1894. у 78-ој години старости своје.

Родио се у Даљу 5. јула 1816. године од сиромашних родитеља. Отац му је био ћурчија. Основне школе свршио је у своје родном месту, у Даљу. Гимназију је изучио у Ср. Карловцима, а философију у Сегедину. У Сегедину био је врло одличан ђак, тако, да је између 140 философа био 14-ти. Ту му је први друг био покојни Др. Јован Суботић, који је, из љубави према њему, и песму му свевао, коју је до смрти на изует знао. Пре 18 година ишао је у Сегедин, да се састане са својим професором, који је још онда живио. По свршеној философији оде у богословију у Ср. Карловце, коју је са врло добрим успехом свршио. Чешће је спомињао своје професоре на богословији, а професори су му били: блажене успомене епископ Арсеније Стојковић и покојни патријарх Прокопије Ивачковић.

У сласт је волео приноведати, како је он намолно блажене успомене патријарха Прокопија, да у монаштву узме његово име: Прокопије. После свршене богословије, две године није се рукоположио, већ је био настојником на Камендину. Тамо га је одвео покојни Младен Чаријевић, с којим је као с братом врло лепо живио.

За тим је рукоположен у Пакрацу за ђакона, те је по томе као ђакон и учитељ служио у свом родном месту пуних 6 година. Био је вешт црквени појац; а при томе врло леп глас препоручио га је за пароха Боботског. На последњој страни свога Требника власторучно написао је: „*Јерей Прокопій Миладиновичъ рукоположенъ въ свѣщеника на парохию боботскую 9-го Сентемвря мѣста 1850*

из Царцацк Господинолх Епискополх Стефанолх Крагѣвичелх“.

Према тому био је парохом Боботским скоро 44 године. Имао је врло лепих својстава. Најглавније беше код њега, да је био врло даровит човек, а уз то јаког памћења. Нарави беше бујне и веселе. Увек се бавио читањем књига, а највише се волео занимати историјом. Знамените људе, од историјске важности, знао је у прсте, а уз то и опширну биографију сваког. У својој свештеничкој служби био је врло искусан и тачан. Особито је био вешт типичар. У друштву је, пун хумора и природне досетљивости, оживљавао друштво својим шаловитим приповеткама, које је нама млађим оставио под познатим именом „Поп Прокине приповетке“. У приповедању био је особито оригиналан.

Са лепом светом новаца коју је донео из Даља, а уз то као врло штедљив човек почео је своју кућу, те је временом лец иметак стекао. Као добар отац, врло се брињуо за своју децу. Но под старе дане снађе га велика несрећа, јер му још једини син *Милоје*, лекар, умре пре 5 година у 23-ој години живота.

У спомен своје сину завештао је 10.000 фор. а, вр. као *стипендијску закладу: Прокопија и Милоја Миладиновића*. Тај завештај предао је још г. 1889. котарском суду вуковарском, а новац је уложио у штедионицу. Та стипендијска заклада предаће се на руковање „Матици Српској“ у Новом Саду, која ће и питомце бирати. Ова заклада има се још капитализовати до 13.000 ф., а онда се од интереса исте имају основати *две стипендије*, и то једна за лекара, а друга за гимназисту. Исти морају бити православни Срби из Славоније и Хрватске. Ево овакви је завештај оставио народни добротвор Прокопије Миладиновић!

Осим тога сазидао је и угледну кућу на боботском гробљу и купио је $\frac{1}{4}$ сесијоналне земље, коју има гробар уживати, уз дужност, да чува и чисти како гроб његов и његова сина Милоја, тако исто и цело гробље. Овом закладом управља православна црквена општина у Боботи.

Иза покојника остале су две удомљене кћери. Сав свој иметак стекао је са својим добрим другом Мартом, с којом је 47 година у браку поживио, а која је пре 3 године од жалости за сином Милојем умрла.

Укоп му је био на Богојављеније. Опојаше га четир свештеника. Народа из околине било је врло много. На укопу беху сви његови парохијани, што је доказ, да су га врло љубили и поштовали.

Беше велики поборник Српства и Православља. За јавне се ствари до смрти интересовао. Пред смрт је чешће говорио: Ја ћу у рај! Покој души његовој! Нека је вечна и светла успомена врлом свештенику и добротвору Прокопију Миладиновићу!

Бобота, 18. јануара 1894.

5.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

— „Школки Лист“. Од овога листа изишло је у једанпут пет табака, и то бр. 9—12. У том броју, који је издан за октобар, новембар и децембар 1893, описана је *прослава четрдесетогодишњег учитељског и књижевног рада српског педагога Николе Ђ. Вукићевића*, многозаслужног управитеља српске учитељске школе и уредника „Школког Листа“ у Сомбору. Овај свечани број, који допоси и лик јубиларев, уредио је *Стеван Коњовић*, учитељ и уредник „Домаћег Листа“. — Ово је садржај тога броја: Цел прославе. Припрема око прославе. Опис светковине. Бакада. Свечано богослужење. Примање поздрава и честитака у учитељској школи. Беседа. Заједничка вечера. Брзојави и писмени поздраву јубилареви. (Ових поздрава и честитака штампано је 144, а има их још близу стотине, који ће се године 1894 у „Школком Листу“ обнародовати.) Српска журналистика и српска школа према прослави. Јавна благодарност јубиларева. Позив на претплату. — „Школки Лист“, који излази већ 25 година, излазиће и 1894 године под уредништвом Н. Ђ. Вукићевића. Тај ће лист „као и до сада заступати праве интересе српске школе и српског учитељства и примаће ваљане чланке о васпитању и настави, који не стоје у опреци према светој православној вери и милој народности нашој“. Излазиће један пут месечно, а цена му је 1 фор. 50 новч. на годину. Учители с малом платом, богослови и приправници добијају „Шк Лист“ у пола цене т. ј. за 75 новч. — Препоручујемо што тошпије овај стручни лист.

— „Домаћи Лист“, навршивши четврту годину свога излажења у *Сомбору*, престао је излазити због слабе претплате и вересије. Овај економни лист био је врло потребан и од велике користи за наш народ, али ето мораде због познатог нашег немара угинути. Заиста грдна штета, а жалосна сведоџба за нашу народну свест! А честити уредник и издавалац тога листа г. *Стеван Коњовић*, учитељ сомборски, изјављује у својој „опроштајној речи“, да је с листом имао 103 фор. *чисте штеве!* Дакле за лист, који нам је преко потребан и који стаје само 2 фор. на годину, а добро је уређен и до-

и илустрације, — мора уредник му, у место пристojне награде за велики труд, да сноси толику штету и да је подмирује из своје јадне учитељске плате! Нечувено! Тешко да има томе слична примера у других народа.

— „**Споменак**“. *Лист за забаву и поуку српској деци*. Овај лист ушао је већ у другу годину, а излази један пут месечно у *Панчеву*. Власник, издавач и уредник је *Иван Мартиновић*, учитељ. Лист овај „никогао је у тој цели, да пружа деци забаву и поуку, да у њима негује лепе врлине, да побуђује у њима осећаје према свему ономе, што је лепо и корисно, да их учвршћује у вери православној и да гаји у њима љубав према језику и народности српској“. — „Споменак“ доноси и по коју слику, а цена му је на годину 1 фор. или 2 круне.

— „**Омладина**“. *Издаје српска академска омладина у Загребу*. Лист је намењен потребама српске омладине, а накладник и уредник је *П. Белобрк*. Овај нови лист излази сваког првог у месецу, а цена му је 1 фор. 50 п. на целу годину, 75 п. на пола године. Претплата се шаље на уредништво (Медулићева улица бр. 7).

Јавна захвалност.

Његова Светост, преузвишени господин Георгије Бранковић, патријарх српски и врховни патријарх срп. вел. гимназије новосадске, изволео је о ев. Сави о. г. *приложити на фонд гимназијски једну хиљаду фор. ау. вр.* На томе лепом дару исказује гимназијско старатељство Његовој Светости и јавно своју дубоку захвалност.

Из седнице старатељства срп. вел. гимназије новосадске, држане 31. јануара 1894. год.

Стеван Јефтић
председник.

I. Исказ скупљених прилога за споменик митрополиту Стефану Стратимировићу.

Карловци: Његова Светост, Преузвишени Господин *Георгије Бранковић*, патријарх српски 1000 фор. — Прота Јован Вучковић, пр. ректор богословије 50 фор. — Ст. Лазић, директор гимн. 20 ф. — Ђура Бањанин, кот. судач 10 ф. — Ђорђе, Лазар и Војислав Јовановић 30 ф. — Павле Марковић, професор гимн. 5 ф. — Гр. Лазић проф. гимн. 5 ф. — Богосл. друштво „Слога“ 5 ф. — Проф. Вас. Вујић 20 ф. — Протоф. Лукијан Богдановић 10 фор. — Исидор Ђирић, нар. цркв. секретар 50 ф. — Свега: **1205** фор.

Митровица: Ђорђе Венечки, капетан 5 ф. — Штедионица 25 ф. — Срп. еск. деонич. друштво 25 ф. — Ђира пл. Милекић 10 ф. — Др. А. пл. Рокнић 10 ф. — Др. Влада Чобанић 10 ф. — Др. Никола Вучегић 5 ф. — Др. Емил Јовановић 5 ф.

— Никола Поповић 5 ф. — Душан Поповић 5 ф. — Ђорђе Петровић 5 ф. — Др. Ђорђе Ивковић 5 ф. — Адам Драгутиновић 3 ф. — Павле Панаотовић 3 ф. — Ђорђе Сретковић 3 ф. — Милаш Симоновић 3 ф. — Божидар У. Милутиновић 3 ф. — Петар Стејић 2 ф. — Мита Радосављевић 2 ф. — Др. Јован Стајић 2 ф. — Павле Петровић 2 ф. — Јован Волф 2 ф. — Петар Бојкић 1 ф. — Глиша Костић 1 ф. — Мита Капан 1 ф. — Петар Николић 1 ф. — Вучко Букић 1 ф. — Богдан Веселиновић 1 ф. — Јован Шљивачки 1 ф. — Свега: **147** фор.

Земун: Никола Савић, парох 20 ф. — Штедионица 50 ф. — Стеван П. Марковић 10 ф. — Др. Тодор Недељковић 10 ф. — Јефтимије Вукдиновић, прота 5 ф. — Др. Гига Авакумовић 5 ф. — Јова Карамат 5 ф. — Сава Тодоровић, проф. 5 ф. — Петар Јовановић 3 ф. — Марија Јовановић-Шутари 3 ф. — Јелена Коска 3 ф. — Др. Јов. Радивојевић-Вачић 3 ф. — Лука Николић 3 ф. — Јован Јованић, директор реалке 2 ф. — Др. Коста Радојчић 2 ф. — Ђорђе Ст. Петровић 2 ф. — Светозар Тигелски 2 ф. — Глиша Петровић 1 ф. — Јован Петровић 1 ф. — Вељко Петровић 1 ф. — Тома Златић 1 ф. — Милан Поповић 1 ф. — Антоније Димитријевић 1 ф. — Глиша К. Петровић 1 ф. — Браћа Јеловац 1 ф. — Сава Д. Јовановић 1 ф. — Андрија М. Георгијевић 1 ф. — Сава Цветковић 1 ф. — Моја Медвић 1 ф. — Митар М. Димитријевић 1 ф. — Стеван Карамат 1 ф. — Илија Максимовић 1 ф. — Паја Д. Јовановић 1 ф. — Јован Младеновић 1 ф. — Миша М. Тошић 1 ф. — Сава Пушић 1 ф. — Димитрије Бијало 1 ф. — А. Д. Јовановић 1 ф. — Ф. Косовац, градоначелник 1 ф. — Сава Давидовац, пуковник, 1 ф. — Димитрије Милосављевић 1 ф. — Ђорђе Милутиновић, капетан, 1 ф. — Никола Чизмић 1 ф. — Миша Лазић 1 ф. — Димитрије Орел 1 ф. — Марија И. Лакетић 1 ф. — Панта Барјактаровић 1 ф. — Никола Игић, кот. судач 1 ф. — Сима Пајић 5 ф. — Димитрије Руварац, парох 5 ф. — Акцијски кредитни завод 25 ф. — Црквена општина 30 ф. — Свега: **229** фор.

Свега: **1581.**

(Наставиће се.)

Прота **Јован Вучковић** с. р.
председник одбора.

Јован Симеоновић-Чокић с. р.
благајник одбора.

ИСПРАВАК.

У прошлом 4. броју овога листа, у чланку: „*Св. Сави — фонд за испомагање српских прав. вероисповедних школа*“, на страни 51, на другом ступцу, а у 24-ом реду од озго, треба иза речи **народну** да дође реч **просвету** — а у 25-ом реду од озго, ваља иза речи **која** да дође реч **му**; тако да цела реченица гласи: „Доказују љубав за школу и народну просвету, која му је у срцу и на делима“.

СТЕЧАЈ. 7 1—3

Овијем се расписује стечај на *парохију* I. разреда у *Мелинској*, протопресвитерата петрињскога.

Интеркалара нема.

Рок пријавама 24. фебруар 1894. по ст. кал.

Из сједнице Епарх Конспаторије, држане у *Плашком*, 20. јануара 1894.

Михаило с. р.:

Епископ горњо-карловачки.

ЈАВНА ДРАЖБА. 3 2—3

Српска православна црквена општина у *Угриновци* издаваће цркв. општинеко земљиште „Кут“ у износу од 112 јутара дне 10. (22). фебруара 1894 у 10 сати пре подне на јавној дражби као пашњак под закуп. Ближи услови могу се сазнати на лицу места.

Из седнице срп. православне црквене општине, држане у *Угриновци* 19. децембра 1893.

Председник

† Драгојло Шаић
по Петровићу.

СТЕЧАЈ. 6 1 3

На основу закључка баванишке правосл. срп. цркв. општине од 30. јануара 1893. год. број 3. и одобрења епарх. адм. одбора под бројем Е. 395 П. 131. расписује се стечај за *забавиљу* на

овдашњем правосл. српском забавишту, с којим су местом следећа берива скончана, и то: 360 фор. у готовом, коју ће своту у месечним оброцима из цркв. благајне у напред примати; — даље, слободан стан или за пети 60 фор. годишње и 16 куб. метара дрва за огрев каквих општина имала буде.

Забавиља мора оспособљена и то православне вере бити.

Молбенице се имају до последњег фебруара по ст. кал. на потписаног председника упутити.

У *Баваништу* 22. јануара 1894.

Светозар Маринковић,
председник.

Живојин Предраговић,
перовођа.

СТЕЧАЈ. 5 2—3

Расписује се стечај за *учитељицу* у *Бегецу*. Дужности су јој, да по „Уредби школској“ ради у I. и II. разр. мешовите школе, а плата је 300 ф. за редовну, 40 ф. за пофторну школу, 5 ф. за писаћи прибор, 2 хв. тврдих дрва, сламе за огрев колико треба, слободан стан са банитом и једна башта ван села.

Рок стечају до 6. фебр. по ст. к. о. г.

У *Бегецу*, (Бачка) 16. јан. 1894.

Ђ. Михајловић,
перовођа.

Тоша Мутибарић,
председник.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стваришту.

198 3—26 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Новом Саду.